

Publikování v režimu Open Access

Tento pokyn prorektora se vydává za účelem motivace vědeckých a akademických pracovníků k aktivní snaze o rozšíření Open Access publikování a šíření vědeckých poznatků, a zároveň k dodržování etických a vědeckých norem při výběru publikačních médií. Vydáním tohoto pokynu se Univerzita Hradec Králové (dále jen „UHK“) snaží zajistit, aby došlo k podpoře otevřeného vědeckého výzkumu a sdílení vědeckých poznatků v souladu se snahou o zvýšení dostupnosti vědeckých publikací, a také s ohledem na dodržování etických a vědeckých standardů.

Článek I.

Obecná pravidla

- 1) UHK poskytuje podporu a povzbuzuje své vědecké a akademické pracovníky k publikování výzkumných prací v režimu Open Access.
- 2) Publikace v režimu Open Access jsou preferovanou volbou při vydávání výzkumných článků, monografií, konferenčních příspěvků a dalších vědeckých prací.

Článek II.

Vědečtí a akademičtí pracovníci

- 1) Vědečtí a akademičtí pracovníci jsou motivováni k výběru renomovaných Open Access časopisů a nakladatelství, které splňují standardy kvality a integrity vědeckých publikací s cílem širší diseminace výsledků jejich výzkumu a vývoje a následného souvisejícího vyššího počtu obdržení citací takových publikací. Vyšší citovanost se dále odráží i v hodnotících kritériích např. u habilitačních řízení či řízení o jmenování profesorem, nebo akreditačních materiálech.
- 2) UHK od vědeckých a akademických pracovníků vyžaduje dodržování autorských práv třetích osob, přičemž prioritizuje využívání otevřených licencí, jako Creative Commons, a podporuje vědecký dialog a sdílení poznatků s celou komunitou.

Článek III.

Predátorské časopisy

- 1) UHK nepodporuje publikování v predátorských časopisech nebo nakladatelstvích, které nedostatečně dodržují etické a vědecké normy.
- 2) Základní charakteristiky predátorských časopisů jsou uvedeny např. na webových stránkách Masarykovy univerzity, nebo ČVUT:

<https://kuk.muni.cz/vyuka/materialy/predatori/>;

<http://knihovna.cvut.cz/podpora-vedy/publikovani/predatorske-casopisy>).

V případě nejasností je třeba otázku kvality cílového časopisu předem konzultovat s proděkanem pro vědu a výzkum dané fakulty.

Článek IV.

Finanční podpora

- 1) UHK poskytuje finanční podporu a technickou infrastrukturu pro zajištění Open Access publikací, včetně pokrytí publikačních nákladů u vydavatelství, které vyžadují poplatky od autorů, a i další podporu při archivaci vědeckých prací v otevřených repozitářích.
- 2) UHK je součástí projektu CzechElib. V rámci tohoto projektu může čerpat volné tokeny, které umožní publikovat v režimu Open Access bez poplatku „Article Processing Charges“ (dále jen „APC“). U vydavatele ACM Open a Cambridge UP Read and Publish je počet volných tokenů neomezený, proto jejich využití nepodléhá žádnému schválení. U vydavatele Taylor and Francis Read and Publish má UHK v době vydání tohoto pokynu nárok na 4 volné tokeny ročně a u vydavatele DeGruyter Read and Publish na 2 volné tokeny ročně, proto jejich čerpání podléhá schválení (přehled o aktuálně volných tokenech vede kontaktní osoba – viz odst. 3. tohoto článku). V momentě přijetí článku k publikování u vydavatele Taylor and Francis Read and Publish předá vydavatel autorovi informaci, že pokud se rozhodne publikovat v režimu Open Access, může být APC za jeho článek pokryt transformační smlouvou. Toto rozhodnutí pak autor potvrdí při vyplňování Autor Journal Publishing Agreement, který obdrží od vydavatele spolu s rozhodnutím o přijetí článku k publikaci. U vydavatele DeGruyter Read and Publish už při submitování článku může autor projevit zájem o Open Access, s tím, že pokud bude jeho článek přijat k publikování a UHK bude souhlasit s úhradou APC, bude jeho článek publikován Open Access. Pokud UHK nebude souhlasit,

bude muset autor uhradit APC sám nebo publikovat klasicky pod subskripcí (placený přístup na stránky vydavatele/časopisu).

- 3) Kontaktní osobou pro přidělování volných tokenů v rámci CzechElib je určený pracovník Oddělení vědy a transferu znalostí UHK. Ten kontaktuje příslušného proděkana pro vědu a výzkum dané fakulty, a prorektora pro vědu a tvůrčí činnost, zda s přidělením volného tokenu souhlasí a následně předá tuto informaci Národní technické knihovně.

Článek V.

Knihovna UHK

- 1) Knihovna UHK aktivně spolupracuje s vědeckými a akademickými pracovníky při identifikaci vhodných Open Access zdrojů a publikací, a poskytuje školení týkající se správy autorských práv a licencí.

Článek VI.

OBD

- 1) Informace o Open Access publikování zasahují také do Hodnocení výsledků výzkumných institucí. Vyplňují se do Osobní Bibliografické Databáze (OBD) a následně se odesílají do Rejstříku informací o výsledcích (RIV).

Článek VII.

Open Access v kontextu Open Science a výzkumných projektů

- 1) Z důvodu zajištění viditelnosti a dostupnosti výsledků projektů financovaných z veřejných prostředků a možnosti transparentního hodnocení dopadu jednotlivých programů na vývoj vědy, techniky a společnosti Evropská komise, ale i české grantové agentury (např. Technologická agentura České Republiky či Grantová Agentura České Republiky) dlouhodobě prosazují poskytování otevřeného přístupu k výsledkům výzkumu. V některých programech na podporu výzkumu jsou zavedena pravidla upravující zpřístupňování publikací a výzkumných dat v režimu Open Access a hodnocení projektů probíhá podle otevřenosti publikací a nikoli např. podle impakt faktoru, a tedy jen predikce citačního ohlasu.

- 2) Jednou z povinností vyplývajících ze smlouvy mezi poskytovatelem a příjemcem účelové podpory je ujednání o způsobu správy dat (zhotovení a vedení plánu správy dat) a informace o dostupnosti a způsobu šíření výsledků výzkumu a výzkumných dat v souladu se zásadou, že výsledky výzkumu a výzkumná data nejsou zveřejňovány pouze v odůvodněných případech.
- 3) Až jeden rok po ukončení podpory není nutné výzkumná data a jejich metadata zveřejňovat. Cílem odloženého zveřejnění a možnosti využít uvedených výjimek je zajištění rovnováhy mezi veřejným zájmem a oprávněnými zájmy příjemce dotace a třetích osob (např. umožnění komercializovat vědecké výsledky).

Článek VIII.

Závěrečné ustanovení

Tento pokyn nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu.

V Hradci Králové dne 30. listopadu 2023

prof. Ing. Ondřej Krejcar, Ph.D.

Určeno: všem zaměstnancům a studentům doktorských studijních programů UHK